

Dış Politika Perspektifi(?)..

İçeriği Yazan: [Erhan SALMAN](#) [1] Zaman: Cum, 07/06/2013 - 16:55

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin

TÜRKİYE, konumlandığı coğrafya bakımından dış siyasette izleyeceği diplomasiye gerçekten de çok dikkat etmek durumundadır. **Adalet ve Kalkınma Partisi**’nde Dış İşleri Bakanlığı koltuğuna Sayın **Ahmet Davutoğlu**’nun oturmasıyla birlikte ülkemizin izlediği dış politika ve etkinliği de değişti. Her şeyden önce, Türkiye, dış politikada çok aktif bir strateji izlemekte. Daha önceleri yeterince ilişki kurulamayan, çok fazla temas hâline geçilemeyen bölgelerle Türkiye’nin irtibatı, gözle görünür biçimde arttı. Tabii ki bu durum, dönem dönem ülkemizin dış âlemde takdirle karşılanmasına ve desteklenmesine de vesile oldu.

Birçok uzman, ülkemizin izlediği dış siyaseti bölgede Türkiye’nin etkin bir güç olma yolundaki adımlarından biri olarak telakki etti. Türkiye’nin bağımsız bir devlet olarak, dış politikasında çoklu olasılıklarla gündem belirlemesi kadar daha doğal bir şey olamaz. Tabii bir de, Türkiye gibi bir ülkenin, izlediği dış politika itibarıyla egemen güçlerin dikkatini çekeceği ve ülkemizin hareket kabiliyetinin artmasının bu sözü geçen güçler tarafından tasvip edilip edilmeyeceği de, bu çoklu dış politika denkleminde göz önünde tutulmalıdır. Hatırlar mısınız; ama bir ara, Türkiye’nin dış politikada hamle atağına geçerek ilişkide olduğu ülke ve bölge seçeneklerini arttırması, Batı medyasında **“Türkiye eksen kayması yaşıyor”** diye lanse edilmişti.

Pekâlâ, Türkiye Cumhuriyeti Devleti olarak dış siyasada izlenen aksın kırılması, en azından Batılılık değil, Batı boyunduruğunun kırılması ve ülkemizin daha onurlu bir dış siyaset izlenmesinin Batılı müttefiklerimizin(!) hoşuna gitmemesi doğaldır. Yine, Türkiye’nin dış politikada geçmişe göre daha aktif bir role bürünmesi, Müslüman coğrafyalarla daha fazla ilişki kurulmaya çabalanması, Afrika ve Ortadoğu bölgelerine odaklanılması, Türkiye’nin **“Bölgesel Güç”** olarak takdim edilmesine neden oldu. Aslında belki de, Türkiye’ye, bir Bölgesel Güç olma misyonu biçildi. Tabii ki yine, AK Parti hükümetleriyle beraber değişen dış siyaset yapısı, bazılarına **“Yeni Osmanlılık”** veya **“Cihanşümül Ülke”** olma hayallerini kurdurdu. Türkiye’nin artan önemine binaen ülkemiz için epeyce önemli vizyonlar biçildi; Arap Baharı süreçlerinde çalkalanan Arap ülkelerine ülkemizin **“Laik ve Demokratik”** ilkeleri örnek olarak sunuldu. Burada Amerika Birleşik Devletleri’nin, Türkiye’yi dış dünyaya takdimi ön plana çıkmaktaydı. Ülkemizin hem Müslüman bir toplumsal dokuya sahip olması; hem de demokratik ve laik bir rejimle yönetilmesi, aslına bakılırsa, bizzat Amerika tarafından Şeytanlaştırılan ülkelere **“Model”** olarak **“Türkiye Realitesinin”** empoze edilmesinin meşruiyetini yarattı.

* * * * *

9/11 olarak simgeleşen Amerika’ya saldırılar, Amerika Birleşik Devletleri’nin Ortadoğu için yürüteceği dış siyasette ve bu siyasete payanda aramasında bir milat sayılabilir. Bildiğiniz gibi, bu

tarihten sonra, Amerika Birleşik Devletleri için, Ortadoğu Bölgesi ülkeleri terör yatağı idi ve burada yaşayanlar âdeta terörist vatandaşlardı. Hatırlayabilirsiniz, o dönemler Amerika Birleşik Devletleri'nin ve İngiltere'nin havalimanları'nda, Müslüman kökenli insanlara nasıl davranıldığını... Amerika Birleşik Devletleri, bu saldırıları da bahane ederek yeni bir **"Haçlı Seferine"** kalkışıyordu. Sırasıyla; önce Afganistan ve sonra Irak, dünyanın biricik ve tek süper gücü(?) Amerika Birleşik Devletleri tarafından öncelikle o ülkelerinin refahı ve huzuru(?) adına işgal ediliyordu. Bu bağlamda, bu saldırılardan sonra Amerika Birleşik Devletleri ile Türkiye'nin ilişkileri de, farklı bir yöne kaymakta idi. Biliyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden **"Irak Tezkeresi"** geçirilemeyince, bir dönem Türkiye ile ABD arasındaki ilişkiler ve diyalog, pek de **"Dostane"** yürütülemedi. ABD askerlerinin, Türk Silahlı Kuvvetlerimizin seçkin personellerinden teşekkül bir grup askerimizin başına çuval geçirmesi, ilişkilerimizin gerilmesine yetiyor ve hatta kamuoyunda oluşan Amerikan aleyhtarlığını körüklüyordu.

Şurası bir gerçek, **Amerika Birleşik Devletlerinin** Ortadoğu Bölgesi'nde en büyük ve stratejik partneri, **Türkiye Cumhuriyeti Devletidir**. ABD ile Türkiye arasındaki dış politikada sürdürülen ilişkiler veya işbirlikleri de, izaha muhtaçtır. Veya, **Türkiye ile ABD** arasındaki Ortadoğu coğrafyası merkezli müttefiklik, şu son dönemlerde bazı muğlâklıklar barındırmaktadır. **Adalet ve Kalkınma Partisi**'nin, dış siyaset babında elinden geldiği kadarıyla **ABD** ile ilişkileri canlı tutmaya ve herhangi bir krize sebebiyet vermemeye çaba sarf ettiğini ileri sürebiliriz. Yine, bu bağlamda da, **ABD**'nin, Türkiye'de siyaset kurumu içinde **AK Parti**'yi senelerdir desteklediği ve sanırım zımnen de olsa iktidarda kalması için gereken çalışmaları, AK Parti için seferber ettiğini de dillendirebiliriz. Esasında, **ABD ve AK Parti** hükümetleri arasında uyumlu bir dış politika diskurunun üretildiği iddia edilebilir. Ama, mesele de burada ortaya çıkıyor. Türkiye'nin **AK Parti** hükümetleri marifetiyle tesis ettiği **ABD** ilişkileri ve ittifakı, daha çok sanki ABD'nin âli çıkarlarının kotarılması yönünde izlenim vermekte. Hatta, izlenimden öte bu yönde sürdürülmektedir. Yine az-çok vâkıf olunabileceği gibi, **Amerika Birleşik Devletleri**, yıllarca bir bataklık içinde debelenip durduğu Afganistan ve Irak'tan yeni geliştirilen konsept gereği askerlerini alarak geri çekildi ve yeni maceralara yelken açmak adına dış siyaset merkezinin ayağını, Uzak Doğu'ya kaydırды. Amerika Birleşik Devletleri'nin, bölgeden çekilmesiyle birlikte, **OD denkleminde Türkiye** gibi ülkeyle ilişkilerini düzgün tutması kendi çıkarları doğrultusunda... **Tabii ki içeride, AK Parti'nin gittikçe güçlenmesi ve siyasal veçheden içeride iktidarını konsolide etmesi, siyaset erkinin dilediği gibi siyasa takip etmesinde elini güçlendirmekte. AK Parti'nin Türkiye'de belli başlı dönüm noktalarını veya kırılma noktalarını kazasız-belasız atlatması, kendi hanesine başarı puanı olarak yansıdı. Bu hususlar, ABD Kongresi'nin üyeleri ve Beyaz Saray Yönetimi için raporlar hazırlayan Kongre Araştırma Servisi (CRS) tarafından da belirtilmiş...**

Adı geçen servisin son raporunda(habertürk gazetesi, 06.06.2012), AK Parti'nin %46 oy oranıyla birinci olduğu 2007 seçimleri, Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı seçilmesi, iktidarı devirmeye yönelik başarısız darbe girişimleri, 2008 yılında açılan kapatma davasının AK Parti lehine sonuçlanması, 12 Eylül Referandumunda alınan %58'lik Evet oy oranı, Necdet Özel'in Genelkurmay Başkanı olmasıyla birlikte yönetimin sivillere kayması, "AK Parti zaferleri" olarak sıralanmış. Raporda, eski Genelkurmay Başkanı İlker Başbuğ'un tutuklanması ise, "Eşi görülmemiş bir adım" diye nitelendirilmiş. Bu sıralananlardan ötürü, içeride güçlenen siyasî iktidarın, ülkemizin âli çıkarları adına hareket ettiğini söyleyebilir miyiz? Aslında, sorgulanması gereken de budur... Tamam, Amerika Birleşik Devletleri, bir şekilde AK Parti iktidarının güçlenmesi adına desteklerini vermekte; yine bir şekilde siyasî iktidarda da ABD'nin bölge çıkarları adına "Elinden geleni" yapmakta... Bir de bunlardan başka, Türkiye'nin, ABD üstünden ve yine etkinliği nedeniyle OD ülkeleri ile de birtakım sorun bagajı bulunmakta... Türkiye'nin "Bağımsız bir Devlet" olarak, komşu ülkeleriyle de ilişkilerini düzgün ve doğru tutması gerekir.

* * * * *

İran, Türkiye'nin Suriye politikasından ötürü ülkemizle olan ilişkilerini daha ziyade düşük yoğunluklu olarak sürdürmekte. Ve yine İran, Suriye üzerinden Türkiye ile olan dış politikasını daha fazla müdahil olma düzeyine getirdi. Suriye'nin son yaşadığı iç savaştan beri İran, Suriye'de yaşananlara birebir

müdahil olma yoluna gitti. Irak merkezi hükümetiyle de bir sorun yaşanmakta. Türkiye'nin kâh ekonomik/ticari nedenlerle; kâh bölge siyasalı nedeniyle Irak'ın kuzeyindeki otonom devlete yaklaşması, Türkiye ile Irak merkezi hükümeti arasında sorunlara neden oldu. Türkiye, her şeyden önce kendi çıkarlarını gözeterek ve tabii ki **"Emperyalist hırslar"** gütmeyerek, çevresine daha duyarlı bir politika izlemelidir. Türkiye Cumhuriyeti, tek önemli düsturu **"Yurtta Sulh Cihanda Sulh"**a riayet ederek, uygar medeniyetler arasındaki yerini her zamankinden daha fazla sağlamlaştırmalıdır. Birtakım olgular ve gelişmeler de, **"Zaman ve Mekân"** boyutuyla ele alınarak, sonu olmayacak maceralara ülkemiz sürüklenmemelidir. Bunların ışığı altında, Türkiye'nin Suriye ile olan dış politikası, daha önce neden mutlu mesut masal ekseninde iken, şimdi kanlı bıçaklı duruma dönüşmüştür?.. Türkiye, sırf ABD ve AB merkezlerinin güdümünde olduğundan ötürü, İran ile ilişkilerini sağlıklı olarak değerlendirebiliyor mu? Hakeza, Irak'ın kuzeyindeki otonom devlet ile ilişkiler ve diyalog kanalları açık tutulurken, merkezi hükümetle köprülerin atılacak vaziyete gelmesi, doğru bir hamle midir? Ülkemiz, çevremizdeki devletlerle ilişkilerinde daima çok boyutlu düşünmelidir. Mesela, **"Bölge Devleti"** olma, Müslüman coğrafyaların **"Ağabeyliğine"** soyunma gibi sütre arkasında egemen güçlerin olduğu bu vizyon süreçlerinde, Türkiye'nin çok daha temkinli ve rasyonel tutum ve tavır içinde olması beklenmelidir. Zaten, içeride, Türkiye'nin imparatorluk geçmişinin canlandırılması ile Cumhuriyet düzeninin kazanımlarının kaybedilmemesi üzerine bir savaşım verildiği de ileri sürülebilir.

Şimdi yazının bu safhasında bir es verelim ve biraz soluklanalım. **Yiğit Bulut**'un, *habertürk* gazetesinde **(13 Aralık 2011)** tarihinde kaleme aldığı makalesine dikkat kesilelim... (Benim bir huyum vardır kendime göre önemli gördüğüm makale küpürlerini keser saklarım... İşte bunları karıştırırken elime bu makale geçti.)

"(...) Cumhuriyetin kurulması, imparatorlukların tasfiye olduğu bir dönemde kaçınılmazdı ve o gün için yapılabilecek olan yapıldı. Peki bu 'kuruluş ve ulus yaratılma süreci' yani Osmanlı'nın 'hizmet devleti' kavramından 'Cumhuriyetin kudreti damarlarında bulan vatandaşına' doğru hızlı evrim ve reformlar acaba Türkiye'yi topraktaki köklerinden ne kadar kopardı ve 'topraktaki ağaç' nasıl 'saksıdaki bitki' haline geldi? Ve sonrası oyunlarla getirildi?

(...) Sonuçlar:

1- Petro sonrası Rusya'yı içine çeken 'Avrupa hayranlığı' tuzağı ile Osmanlı'nın 1850'lerden itibaren içine gömüldüğü BATILILAŞMA tuzağı aynı 'yerden pompalanan' ve aynı amaca hizmet eden tezlerdir.

2- 1854'ten itibaren 'işbirliği yapılsa' dünya genelini değiştirecek 'Türk-Rus' modeli Batılılar tarafından bozularak Rusya ile savaş körüklenmiş ve 1854-1876 arasında Osmanlı bu savaş tuzağında 'Londra-Paris hattında' borçlandırılarak 'yok edilmiştir'!

3- Atatürk en doğru adımı atmış 'o gün için en doğru modeli kurmuş' ama gerek sağlığının bozulması gerekse arkadan gelenlerin yetersizliği sonucu 'Türkiye Cumhuriyeti, ilk yıllarındaki atılıma rağmen, özellikle İngiliz-Alman oyunları' köklerinden koparılarak 'topraktan saksıya' taşınmıştır. Bu 1920'lere özgü bir gerçek değildir, bu 'KOPARMA' süreci 1850'lerden başlamış ve BATI hayranı 'entelijansiya ve burjuvazi' yaratılma süreci şekillendirilmiştir.

4- 1960-1980 ve diğerleri, 'Batı hayranı kalması gereken' Türkiye'nin Rusya'dan uzak tutulması ve en önemlisi kendi 'kökleri ile buluşmaması' için özellikle İngilizler tarafından tahrik edilmiş, 1980 sonrası tanımlanan 'iç tehdit' kavramında Türk insanının 'dini ve etnik çeşitliliği' en büyük düşman olarak 'Devlet tarafından' tanımlanmıştır! Milli Güvenlik Safsatası altında çocuğunu kışlada göremeyen 'başörtülü annemiz' o anlayışa göre ciddi bir 'iç irtica tehlikesi' olarak algılatılmış ve Osmanlı-Din-Halife-Etnik Köken gibi kavramlar 'öcü' haline getirilmiştir.

5- Türkiye'nin 2003 yılına kadar Batı hayranlığı ve Batı ittifakı bağlılığı görünümü altında 'komşuları ile ilişki kuramaması' daha doğrusu kurmasına engel olunması, bu 'tezin' bir parçasıdır. Komşular ile ilişki kurma, köklerine bakma sadece Batıya bak ve oradan

borçlan! Aynen 1854!

6- Bugün de Türk kamuoyunda ‘yerleştirilmiş düşünenler-konuşanlar-yazanlar’ tarafından pompalanan AB üyelik süreci aynı ‘oyunun’ devamıdır. Erdoğan’ın en büyük başarısı bu ‘oyunu görmesi’ ve ‘İNORGANİK Türkiye’yi saksıdan çıkararak ORGANİK hale getirme’ yolunda attığı kararlı adımlardır.

7- Ergenekon ve benzeri operasyonlar, İngilizlerin ve son dönemde Almanların, ‘bu sistem bozulmasın, saksıda kalsın, istediğimiz yere çekelim, toprağa dönüp ağaç olmasın’ diye kurdukları YERLEŞİK MEKANİZMALARIN durdurulması ve ‘bizi boğan’ ESTABLISHMENT’in ellerinin boğazımızdan çekilmesidir...”

* * * * *

Ben, daha fazla söyleyecek bir şey bulamıyorum. Daha önceki yazılarımdan birinde de ifade ettiğim gibi, **“siyaset bilimci”** veya **“tarihçi”** olmadığım için, ahkâm kesmeye bilgi dehlizim izin vermemekte. Fakat, dilimiz döndüğünce birkaç kelam etmekteyiz. Belki, kimine göre bu yazmaya çabaladıklarımız hikâyeden ibaret, kimilerine göre de hayal mahsulü; lakin ben elimden geldiğince bir şeyler yazmaya devam edeceğim. Neyse, tekrar konuya dönersek, Türkiye’nin son dönemlerde izlediği dış siyasetinin, ülkemize acaba olumsuz yansımaları olmamış mıdır? Son **Hatay/Reyhanlı** hadisesi ve hayatını kaybeden onlarca insan, izlenen agresif tonu yüksek dış politikanın bir sonucu olamaz mı? En azından uygulanan politikaların ülkeler içinde bir bütünlük arz etmemesi: **Suriye’de muhaliflerin desteklenmesi; ama Baas rejimiyle tüm diyalog ve iletişim kanallarının kapatılması, Irak merkezi hükümetiyle neredeyse köprülerin atılacak düzeyde dış politika diskuruna sahipken, Irak’ın kuzeyindeki özerk Kürt Devleti ile ilişkilerin gayet sıcak ve içten yürütülmesi...** Dış siyasette izlenen farklı yollardan ötürü, ülkemiz muhakkak ki, bu siyasetlerden müspet veya menfi etkilenmektedir. Hakeza, Türkiye’nin İran ile olan ilişkileri de, pek sağlıklı yürütüldüğü söylenemez. Çok uzun zaman önce değil idi; hatırlarsınız, İran’ın farklı resmi kurumlarından çok farklı demeçler; ama daha çok küstahça ve ülkemize had bildirme yönünde deklarasyonlar yapılmaktaydı. Ezcümle, bu yaşanan **“Arap Baharı”** ile popülaritesi artan ülkemiz, daha önce çok fazla münasebette bulunmadığı ülkelerle iletişime geçerek, daha çok da ekonomik alanda ikili ilişkilerin artırılması neticesinde memleketimiz, bu kadim topraklar, acaba **“köklerine”** dönebilmiş midir? Yaşanan **Arap Baharı**nın ne kadar sahici olduğu da, bazı ülkelerdeki toplumsal huzurun hâlen tesis edilememesinden ötürü, muğlâktır. Veya, yaşanan bu “Bahar”, yalancı bir bahar mıydı? Arap Baharı, **“Demokratikleşme”** getirebildi mi; ya da getirecek mi? Yoksa, nihayetinde bu toplumsal hareketler, bu bölgelerde İslamî hareketlerin daha güçlenmesine mi vesile olacaktır? Türkiye, saksıdan köklerine dönme hamlesi yaparken, acaba yaşanacak yol kazalarını tüm yönleriyle kestirebilmiş midir?

Erhan SALMAN

erhan.salman@politikadergisi.com [2]

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [3]

Kaynak URL (03/05/2024 - 00:16 tarihinde yazdırıldı):<https://politikadergisi.com/makale/dis-politika-perspektifi>**Bağlantılar:**[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/erhan-salman>[2] <mailto:erhan.salman@politikadergisi.com>[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>